ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ

ПРОБЛЕМЫ ФИЛОСОФИИ И КУЛЬТУРОЛОГИИ

М.К. ЧУРЛЕНІС І БЕЛАРУСЬ

Базан Л.А.

Мінулай восенью споўнілася 120 гадоў са дня нараджэння літоўскага мастака-музыканта Мікалаюса Кастукаса Чурленіса, чыя творчасць была пранізана духам перамагання граніц паміж фізічным існаваннем чалавека на зямлі і уплывамі на яго Космасу. Для перадачы свайго звсрхабвостранага успрымання гармоніі прыроды, яе рытмаў, ен карыстаўся сімволікаю вобразаў.

Для атрымання мастацкай адукацыі у 1903 годзе Чурленіс паступае у варшаўскую школу Прыгожых Мастацтваў, дзе яго выкладчыкамі былі К.Стаброўскі і Ф.Рушчыц. Іх карэнні паходзілі з Беларусі. Першы нарадзіўся у Круплянах (Навагрудчына), другі у Багданава (Міншчына). Творчасць гэтых таленавітых майстроў прыналежыць як беларускай, так і польскай культурам. Для станаўлення Чурленіса як мастака, вельмі важным было тое, што ен змог атрымаць узаемаразуменне у сваіх настаўнікаў. Стаброўскі быў блізак яму сімвалічнымі кампазіцыямі, Рушчыц - светлым настроем, паэтычнасцю пейзажаў. Крыху пазней, Чурленіс стварае цыкл "Зіма", які быў зроблен пад уплывам Рушчыца, чыя "Зімовая казка" з'явілася правобразам для сэрыі лірычных, поўных святла і іскравасці палоцен.

У 1907 годзе мастак пераязджае у Вільню, якая у той час была культурным цэнтрам як Літвы, так і Беларусі. У ей канцэнтруецца маладое пакаленне мастакоў, якое марыла аб стварэнні свайго нацыянальнага мастацкага стылю. Чурленіс адразу падхоплівае ідэю правядзення літоўскай выставы. Яна адчыняецца у 1906 годзе, а праз кароткі час усе яе арганізатары уваходзяць у камітэт Літоўскага Мастацкага Таварыства, якое праводзіць іншыя шматлікія выставы.

Па запрашэнню кола мастакоў, якое складалася у той перыяд у Менску, з мэтаю распаўсюджавання новага мастацтва, Чурленіс прымае удзел у вясенняй выставе 1911 года і дае тры сваіх працы. У менскай выставе прымае удзел і Фердынанд Рушчыц, ен паказвае адну з самых моцных сваіх прац "Nec mergitur", якая з'яулялася цэнтрам кампазіцыі усей выставы. Падчас яе правядзення, Чурленіс развітваецца з фізічным мірам, сэрца яго спыняецца. Эстафету жыцця прымае яго адзіная і першая дачка Данута, якая у трагічныя хвіліны робіць уздых нараджэння на зямлі Беларусі у Пятроўшчыне.

У час развітання, яго настаўнік Рушчыц гаворыць: "Есць адна вядомая карціна Чурленіса. З святла, якое абуджаецца, з'яуляецца Птах, які шырокімі крыламі аблятае горныя вяршыні и ляціць удалечыню. Гэта

"Вестка". З такой весткай прайшоў Чурленіс. Ен быў вястуном нова-га, маладога мастацтва".

К ВОПРОСУ О ПРЕПОДАВАНИИ ФИЛОСОФСКИХ ДИСЦИПЛИН В ТЕХНИЧЕСКОМ ВУЗЕ

Варич В.Н.

В учебном процессе современной отечественной высшей школы философские дисциплины выполняют весьма определенные функции. Если в прежние годы преподавание этих дисциплин имело вполне четкую идеологическую направленность, а изучение философских наук преследовало цель формирования марксистско-ленинских взглядов и убеждений, то в настоящее время можно сформулировать самые разнообразные цели внесения их в учебные планы. Во-первых, преследуется все та же цель формирования какой-либо идеологии; и при этом выбор идеологии остается прерогативой преподавателя, и каких-либо ограничивающих рамок не существует. Во-вторых, преподавание философских дисциплин рассматривается как средство общегуманитарной подготовки будущих специалистов с высшим образованием. В-третьих, изучение философских дисциплин в комплексе способствует усвоению общенаучных методов и приемов познания, выработке навыков самостоятельного критического мышления, а также умению формулировать и аргументировать свою точку зрения.

Реальная практика преподавания, однако, показывает, что минимальная общегуманитарная эрудиция студентов I-II курсов препятствует качественному выполнению хотя бы одной из перечисленных выше задач. Занятия по философии, этике, культурологии, религиоведению в таком случае сводятся к восполнению пробелов в указанной эрудиции студентов и обучению их элементарным навыкам самостоятельного мышления. Положение усугубляется в негуманитарном вузе, где специфика будущих профессий во многом обусловлена их техническим характером. Преподавание специальных дисциплин по своим дидактическим и методическим характеристикам вступает в определенный конфликт с преподаванием философских дисциплин, в которых отсутствуют конкретные примеры и наглядные пособия, к минимуму сведена эмпирическая база, преобладает мышление в понятиях и категориях.

В этой связи представляется целесообразным индивидуализировать работу со студентами в зависимости от их теоретического багажа на момент начала изучения философских дисциплин.